

“PROFESSIONAL ICHKI ISHLAR ORGANLARI FAOLIYATINING MUHIM HUQUQIY ASOSI”

*Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Малака ошириш институти
Махсус-фанлар кафедраси катта ўқитувчиси, подполковник
Ганиев Ботир Мухитдинович*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada mamlakatimizda ichki ishlar organlarining faoliyatining huquqiy asoslari, jamiyat va davlat xavfsizligini taminlashga va profilaktik tadbirlar huquqbuzarlikni oldini olishga qaratilgan ishlar haqida qisqacha soʻz yuritiladi.*

Kalit soʻzlar: *huquq, erkinlik, qonuniy manfaatlar, jismoniy, yuridik, shaxs, konstitutsiya, davlat, jamiyat.*

Mamlakatimizda fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkini, konstitutsiyaviy tuzumni himoya qilish, shaxs, jamiyat va davlatning xavfsizligini taʼminlash, shuningdek huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasini taʼminlash jarayonlari kundan-kun murakkablashib, yanada dolzarb vazifaga aylanmoqda. Ushbu vazifalarni samarali bajarish jarayonlari ichki ishlar organlarining kadrlari bilan ishlash faoliyatiga bevosita bogʻliqdir.

Tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar, birinchidan, ichki ishlar organlari zimmasiga yuklatilgan asosiy va zamon talablari asosida qoʻyilayotgan yangi vazifalarni samarali bajarilishini taʼminlay oladigan, ikkinchidan, xalqaro huquq nomalari bilan huquqni muhofaza qiluvchi organlar mansabdor shaxslariga, shuningdek milliy qonun talablari asosida davlat xizmatchisi, xususan, ichki ishlar organlari xodimlaridan yuksak maʼnaviy, ahloqiy, kasbiy fazilatlarga ega boʻlgan professional mutaxassis kadrlar boʻlishni talab qiladi.

Bu borada davlatimiz rahbari tomonidan qabul qilingan 2023 yil 20 yanvar kuni qabul qilingan “Ichki ishlar organlarini xalqchil professional tuzilmaga aylantirish va aholi bilan yanada hamkorlikda ishlashga yoʻnaltirish boʻyicha qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi PQ-10-sonli Qarori ham mazkur islohotlarning mantiqiy davomidir.

Ushbu Qarorda Ichki ishlar organlari xodimlarining kasbiy madaniyat va xizmat intizomi kodeksi tasdiqlangan. Har bir xodim mazkur kodeksda belgilangan qoida va talablarni bilishi, ularga qatʼiy va soʻzsiz amal qilishi majburiy etib belgilangan. Kodeks qoida va talablariga amal qilmaslik yoki ularni qoʻpol ravishda buzish xodimni ichki ishlar organlaridan xizmatdan boʻshatishgacha boʻlgan intizomiy jazo chorasini qoʻllash uchun acoc boʻladi.

Taʼkidlanishicha, kodeksda belgilangan qoida va talablar ichki ishlar organlarida sodir etilishi mumkin boʻlgan nojoʻya xatti-harakatlar, suiisteʼmolchilik va korrupsiya

holatlarining barvaqt oldini olish, huquq-tartibot tizimi obro'yiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi nizoli vaziyatlarni yuzaga keltirmaslikka yo'naltirilgan. Xodimlar ishga qabul qilingan kundan, egallab turgan lavozimi hamda bajaradigan ishining xususiyatidan qat'i nazar ushbu kodeksga birday rioya etishga majburdir.

Bundan tashqari, ushbu Prezident qarori bilan IIV Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash departamenti to'g'risidagi nizom, ichki ishlar organlarida kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarning Yo'l xaritasi tasdiqlangan. Davlat rahbari tomonidan "Ichki ishlar organlarini xalqchil tuzilmaga aylantirish va aholi bilan yanada yaqin hamkorlikda ishlashga yo'naltirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi qaror qabul qilinishi ortidan Prezidentning ayrim qarorlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilishi belgilangan.

Shuningdek, Qarorda "2022-2026 yillarda Yangi O'zbekistonni rivojlantirish strategiyasi"ga muvofiq, ichki ishlar organlarini aholining ishonchli himoyachisi sifatidagi kasbiy xalq tuzilmasiga aylantirish va qonun ustuvorligi, tinchlik va osoyishtalikni yanada mustahkamlash ko'zda tutilgan.

Shu bilan bir qatorda, hujjat bilan "Ichki ishlar organlari xodimlarining kasb madaniyati va xizmat intizomi to'g'risida"gi kodeksi tasdiqlandi. Bundan tashqari, Ichki ishlar vazirligining Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash boshqarmasi to'g'risidagi nizom ham tasdiqlandi.

Unga ko'ra, Ichki ishlar vazirligida Ma'naviy-ma'rifiy ishlar va kadrlar bilan ta'minlash boshqarmasi tashkil etilib, u ichki ishlar boshqarmasiga xizmatga nomzodlarni tanlash, tizimining shaffofligini ta'minlash, shaxsiy tarkib bilan ishlash, ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimini raqamlashtirish bilan shug'ullanadi.

Umuman olganda, aytish mumkinki, ichki ishlar organlarida amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida ijtimoiy-siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning muammolarini o'z vaqtida aniqlash va samarali hal etishga qodir bo'lgan, innovatsion rivojlanishning umumjahon tendensiyalariga javob beradigan ichki ishlar sohasidagi davlat boshqaruvi tizimi yaratilmoqda.

O'tgan davr mobaynida ichki ishlar organlari tizimini takomillashtirish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Ayniqsa, ichki ishlar organlarining mahallalarda jamoat tartibini saqlash, fuqarolar xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklar profilaktikasi va jinoyatchilikka qarshi kurashish uchun tashkil etilgan quyi bo'g'inini rivojlantirish va mustahkamlash bo'yicha salmoqli ishlar qilindi.

O'zbekistonda oliy qadriyat deb tan olingan inson, uning hayoti, erkinligi, sha'ni, qadr-qimmatini va boshqa daxlsiz huquqlari ta'minlanishini yanada mustahkam kafolatlash, ularning orzu-istaklarini ro'yobga chiqarish borasida fuqarolik jamiyati institutlarining ham o'rni beqiyos.

Mustaqillik, Konstitutsiya, fuqarolik jamiyati va demokratiya tushunchalari o'rtasidagi uzviy aloqadorlik muhim ahamiyatga ega. Zero, mustaqil mamlakatni demokratik huquqiy davlat va kuchli fuqarolik jamiyati institutlarisiz tasavvur etib

bo'lmaydi. Shu bois yurtimizda istiqloqlning ilk kunlaridanoq demokratik yangilanish, erkin fuqarolik jamiyatini qurish yo'li tanlab olindi. Binobarin, bu yo'lni har kim o'ziga xos yo'sinda bosib o'tadi. O'zbekiston demokratiyaning fundamental tamoyillariga asoslangan, ularga qat'iy rioya etgan holda, ayni paytda o'z harakatlarini xalqimizning tafakkuri, necha ming yillik turmush tarzi bilan muvofiq ravishda olib bormoqda.

Jamiyatda qonuniylik va huquqiy-tartibot fuqarolarning qonuniy xatti-harakati bilan barcha davlat organlari va jamoat birlashmalarining qonunlarga rioya qilishlari ulardan to'g'ri foydalanishlari bilan o'rnatiladi. Jamiyatda barqarorlik, tinchlik va osoyishtalikni qaror toptirish esa, inson huquq va erkinliklariga so'zsiz rioya etilishini ta'minlash mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan yanada rivojlantirish, aholi farovonligini yuksaltirish, huquqiy demokratik davlat qurish bo'yicha amalga oshirilayotgan keng ko'lamlı islohotlardan ko'zlangan maqsadlarga erishishning muhim sharti hisoblanadi.

Fuqarolarning huquqlari, erkinliklari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, jamoat tartibini saqlash, shaxs, jamiyat va davlat xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklarning oldini olish va profilaktikasi bo'yicha respublikada yaxlit huquqiy tizim yaratilgan bo'lib, unda ichki ishlar organlari muhim o'rin egallaydi.

Yuqorida ta'kidlaganimizdek, ichki ishlar organlari qonuniylik va huquq-tartibotni mustahkamlash fuqarolarning huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilish, jinoyatchilikka qarshi kurashish vazifasini amalga oshiradilar. O'z vakolatlaridagi ishlar bo'yicha surishtiruv va dastlabki tergovni amalga oshiradilar, tinchlik va insoniyat xavfsizligini ta'minlaydi. Ichki ishlar organlari vazifalarini amalga oshirishning muhimligi huquqiy davlatni shakllantirish va fuqarolik jamiyatini barpo etish sharoitida yanada oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.“Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг маъсулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-5005-сонли Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони / <https://lex.uz/docs/3159827>

2.“Ички ишлар органларининг фаолияти самарадорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-5005-сон Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони / <https://lex.uz/docs/315982>

3.“Ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўлинмалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ПҚ-2896-сон Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори / <https://lex.uz/docs/3175732>

4. “Ички ишлар фаолиятини янада такомиллаштиришга доир тошкилий чоратадбирлар тўғрисида” ПҚ-2883-сон Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қарори / <https://lex.uz/docs/3165013>

5. “Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 19-сон ихтисослаштирилган жазони ижро этиш калониясини тугатиш тўғрисида” / <https://lex.uz/ru/docs/4459347>